

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Imigranti očima vietnamských migrantů

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **REHABILITACE**

Autor: Romana Hánová

Vedoucí práce: PhDr. Martina Hrušková, PhD.

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem Typologie klientů Domova pro seniory Bechyně jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské/diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské/diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích

dne 3. 5.2017

.....

Romana Hánová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Martině Hruškové Ph.D. za cenné připomínky, rady a trpělivost při odborném vedení mé bakalářské práce. Děkuji také všem komunikačním partnerům za čas a spolupráci. Poděkování patří i mé rodině za umožnění studia na vysoké škole, za jejich podporu a důvěru.

Imigranti očima vietnamských migrantů

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá postojem Vietnamců k uprchlické krizi. Na začátku práce vysvětluje základní pojmy, jako jsou migrace a imigrace a věnuje se historii migrace, členění migrace a jejím příčinám. Dále se také zabývá dopady na cílovou zemi a sociální práci s migranty a uprchlíky.

V praktické části bakalářské práce je proveden kvalitativní výzkum mezi skupinou Vietnamců na Železnorudsku. Je použita metoda trsů. Bakalářská práce ukazuje, jak vnímají Vietnamci uprchlickou krizi. Zda jsou pro přijímání migrantů, kde vidí hlavní problémy v integraci muslimů a kde jsou problémy v řešení uprchlické krize. Bakalářská práce také zkoumá, jak Vietnamci vnímají postoj Čechů k uprchlické krizi, informovanost médií a existenci protimuslimských skupin. Částečně se bakalářská práce zabývá začleněním Vietnamských obyvatel na český pracovní trh a důvody, proč se rozhodli k migraci právě do České republiky.

Součástí bakalářské práce je kapitola diskuse výsledků, ve které jsou vyjmenovány hlavní otázky do diskuse a ve které se práce zaměřuje na klíčové oblasti, které by měly být zkoumány v souvislosti s tématem: „migrační krize“. Jsou v ní také bodově vyjmenovány hlavní závěry z výzkumného šetření.

Práce se snaží odhalit rozdíly mezi vnímáním uprchlické krize vietnamskou menšinou a obyvateli České republiky a zjišťuje názory samotných migrantů na migranty z muslimských zemí. Cílem bakalářské práce je zhodnocení vnímání uprchlické krize vietnamskou komunitou.

Klíčová slova

migrace, migrační krize, migrace muslimů, vietnamští migranti, muslimští migranti

Immigrants Through the Eyes of Vietnamese Migrants

Abstract

This bachelor thesis focuses on Vietnamese point of view on the refugee crisis. Starting with basic terminology explanation regarding migration and immigration followed by migration history acceptance, migration indentation *and* its reasons, impacts on the *target* hosting country and social work dealing with migrants and refugees.

The practical part of this bachelor thesis carries out qualitative research among a group of Vietnamese on region of Železnorudsko. Elected research sample is based on snowball sample. This bachelor thesis shows what Vietnamese think about a refugee crisis. Whether they favour receiving new migrants, where they see the main problems in the integration of Muslims and where are problems in Solution with the refugee crisis. This bachelor thesis also examines how Vietnamese perceive the attitude of Czech born domiciles towards refugee crisis, media awareness and the existence of anti-Muslim groups. Part of this bachelor thesis deals with the integration of Vietnamese into the Czech labor market and their migration reasons behind their decision-making settling in the Czech Republic.

Of this bachelor paper discusses final findings. In the discussions is included list of questions demonstrating the key areas that should be examined in connection with the theme: "Migration crisis"

The thesis conclusion reveals the differences between perception of refugee crisis by Vietnamese minority and the citizens of the Czech Republic including opinions of the new migrants themselves. The goal of the bachelor thesis is to evaluate the perception of refugee crisis by the Vietnamese community.

Keywords

Migration, Migration Crisis, Migration of Muslims, Vietnamese Migrants, Muslim Migrants

Obsah

ÚVOD.....	8
1 SOUČASNÝ STAV	9
1.1 Migrace a imigrace jako pojem.....	9
1.2 Historie migrace a imigrace	11
1.3 Členění migrace a její příčiny	13
1.4 Dopady imigrace na přijímací krajinu.....	19
1.5 Sociální práce s migranty a uprchlíky	22
2 METODIKA PRÁCE.....	25
2.1 Cíl práce a výzkumná otázka	25
2.2 Metodika	25
3 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A JEJICH INTERPRETACE.....	27
3.1 Výzkumný vzorek a jeho základní charakteristiky	27
3.2 Výsledky kvalitativního výzkumu – polostrukturovaných rozhovorů.....	28
3.3 Zhodnocení cílů a výzkumné otázky.....	31
4 DISKUZE.....	33
5 ZÁVĚR.....	39
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	42
7 SEZNAM TABULEK.....	46

Seznam použitých zkratk

KP – komunikační partner

ČR – Česká republika

ÚVOD

Obecně se problematika nelegální migrace (imigrace) považuje neustále za aktuální, což mne vedlo k tomu, že jsem se rozhodla zpracovat tuto bakalářskou práci, jež se k problematice imigrace vztahuje. Ukazuje se, že již od roku 2010 postupně docházelo ke zvyšování počtů nelegálních migrantů, kteří přicházeli do Evropské unie, nicméně o tzv. migrační či uprchlické krizi se začalo hovořit teprve v roce 2015. V tomto roce jenom do Německa přišlo na 900 tis. nelegálních migrantů. Navíc ne všichni získají azyl v této zemi, což povede k dalším problémům, neboť bude těžké osobu nezískající status uprchlíka skutečně z této země vyhostit.

Celkově se problematika nelegální migrace považuje za složitější, než se na první pohled může jevit. Z globálního hlediska není migrace ničím novým. Setkáváme se s ní v podstatě již od prvopočátku lidské existence. Od pradávna lidé migrovali, především pak za prací, kdy však nedocházelo k překračování hranic jiného státu. V takovém případě se hovoří o tzv. vnitřní migraci.

Přestože Německo bylo hlavní destinací, kam směřovaly migrační toky v roce 2015, Česká republika byla spíše tranzitní zemí, avšak migrace jako taková se jí vyhnula. V návaznosti na problém imigrace chceme poukázat na postoje vietnamských migrantů, kteří sami pocházejí z odlišného kulturního prostředí, k současným imigrantům, což jsou zejména vyznavači islámského náboženství, s čímž se pojí další specifika.

S přibývajícím muslimskou populací také roste její význam. Myslím si, že je důležité věnovat pozornost tomu, jak se muslimové uplatňují ve společnosti, jak se dokážou přizpůsobit ve veřejném i soukromém životě evropským zvykům, morálním standardům i legislativě a jak jsou přijímáni či odmítáni většinovou skupinou obyvatel.

1 SOUČASNÝ STAV

Přibližně v 19. století se imigrace stala důležitým fenoménem ve světě (King, 2008). Toto období je poznamenáno kolonizací, pohybem přes oceán, pracovní migrací apod. (King, 2008). Imigrační toky se v průběhu let měnily, a ne vždy disponovaly stejnou intenzitou (Uherek et. al., 2016). Na to bude blíže poukázáno v této kapitole, v části zabývající se teoretickými poznatky související s řešenou problematikou, ale také v průběhu celé této práce.

Popovová (2011) uvádí, že důvod zkoumání migrace mezi různými zeměmi je zřejmý. Pohyby populace mají významný dopad na mezinárodní vztahy a světovou společnost (Popovová, 2011). V minulosti, ale i v současné době, je možné sledovat množství střetů a konfliktů způsobených populačními pohyby, které mají za následek destabilizaci vztahů, případně narušené mezinárodněprávní prostředí (Veselý, 2010). Dále autor uvádí, že právě proto je důležité této problematice porozumět a umět charakterizovat její důsledky, možné dopady a potenciálně řešení.

1.1 *Migrace a imigrace jako pojem*

Jak uvádí Drbohlav et al. (2010), migrace je komplexním jevem, který se dá chápat několika způsoby. Jak je dále tímto zdrojem podotýkáno, můžeme si představit migraci v rámci sousedních zemí jako transatlantické pohyby. Mnozí migraci vnímají jako proces osidlování lidí v zemi, kteří jsou kulturně nebo etnicky odlišní (Thamer, 2014). Nejjednodušší způsob, jak definovat migranty, je primárně je označit jako lidi, kteří odcházejí z jedné země a přicházejí do druhé (Drbohlav et al., 2010). Jsou v pozornosti přijímající společnosti hlavně v důsledku své odlišnosti (Drbohlav et al., 2010).

Podle autorů Scheu a Aslan (2011), stěhování z jedné země do druhé patřilo po staletí k tradičnímu způsobu života velkého množství lidí. Podle těchto autorů existovaly různé příčiny k tomu, aby se lidé přiklonili ke změně domova – poznávání nových světů, hledání životní cesty, ale i útěk před útlakem, konflikty a válkami. V dnešním globalizovaném světě se migrace stává jevem globálním (Scheu, Aslan, 2011).

King (2008) uvádí, že lidé se již jako migranti rodí. Podle tohoto autora, pro lidskou evoluci platí, že se neoddělitelně spojuje s aktem přemístování z jednoho místa na

druhé, přičemž se na nové prostředí musí náležitě adaptovat. Jak je tímto zdrojem dále prezentováno, vzhledem k tomu, že se národní státy vzhledem ke svému rozmachu stále mění, migraci je z tohoto pohledu možné chápat jako ekonomický, politický a kulturní nástroj. Lidé migrují už desítky let, avšak teprve v posledních desetiletích je migrace stále rozmanitější a početnější (King, 2008).

Migrace je podle Uhereka et al. (2016) součástí lidského života od nepaměti. Nikdy se však migraci dle tohoto zdroje nedostávalo záplavě takové pozornosti, jak to bylo od vzniku moderních států. Současnou migraci charakterizuje mnohotvárnost a pestrost, přičemž se lze v jednotlivých diskurzích setkat s různými definicemi migrace (Uherek et al., 2016). Podle Kinga (2008) se migrací chápe způsob pohybu lidí z jednoho místa nebo z jedné země do jiné, a to tam, kde se chtějí usadit.

Podle Kollára, Mesežnikova a Bútora (2011) představuje migrace proces pohybu populace přes mezinárodní hranice, jakož i pohyb v rámci státu. Tento zdroj dále podotýká, že se jedná o pohyb obyvatelstva zahrnující různé pohyby lidí, v různé délce a z různých příčin. Zahrnuje podle Kollára, Mesežnikova a Bútora (2011) migraci uprchlíků, vysídlených osob i ekonomických migrantů. Migraci můžeme chápat i jako pohyb osob přes hranice států a jejich pobyt na území cizího státu po delší dobu, orientačně v délce nejméně tří měsíců (Drbohlav, 2008).

Výrostová (2010) tvrdí, že migrace obyvatelstva (z angl. slova Migration) znamená rozhodnutí jednotlivce či skupiny o změně svého prostorového umístění, které je spojeno se změnou trvalého bydliště. Migrace je dle uvedené autorky obousměrným pohybem obyvatelstva, přičemž zahrnuje dva procesy: emigraci (stěhování se z určité územní jednotky) a imigraci (přistěhování se do určité územní jednotky).

Podle Šíbla a Šakové (2002) migrace transformuje jednotlivé společenské jednotky a kultury, vytváří diaspory a rozvíjí transnacionální identity – pocity náležitosti ke dvěma nebo více národům či národnostem, v jejichž důsledku vznikají sociální vztahy mezi lidmi v prostoru celé planety. Kdysi homogenní obyvatelstvo se dnes mění na populaci vyznačující se rozmanitostí jazyka, náboženstvím a kulturou (Šíbl, Šaková, 2002). V současném světě migrace zásadně mění svůj charakter, přičemž jednotlivé změny lze přehledně charakterizovat v souladu s Uherkem et al. (2016) a Cihelkovou et al. (2012) takto:

- Migrace je globálním jevem a týká se stále více zemí.
- Migrace nabírá na intenzitě a migrační toky se začínají zvětšovat.
- Migrace je rozmanitější (do jedné země nepřichází jeden typ imigrace, ale různé migrační typy současně).
- Migrace se stále více feminizuje a ženy hrají důležitou roli v oblasti migrace.
- Migrace je politickým problémem a ovlivňuje charakter lokální politiky.

Kunešová et al. (2014) a Thamer (2014) jsou toho názoru, že současné migrační proudy jsou velmi dynamické a flexibilní. Jak dále uvedení autoři uvádějí, obsahují různé typy a motivace, mají různé úkoly i postupy, jakými pronikají do majoritních společností a logicky jsou ovlivňovány a řízeny různými institucemi a agenturami (Kunešová et al., 2014, Thamer, 2014). Migrace je doprovázena celou historií lidstva (Kotvanová, Szép, 2002). Jak dále tito autoři uvádějí, znalci z různých vědních oborů se věnují zkoumání tohoto fenoménu, avšak na rozdíl od sociologických a ekonomických aspektů je pozoruhodné sledovat její vliv v kontextu mezinárodních vztahů. To nám umožňuje syntetizovat dosavadní přístupy a sledovat migraci jako nedílnou vlastnost globalizačních procesů (Kotvanová, Szép, 2002).

Podíváme-li se blíže na typologii migrace, zjistíme, že jich existuje hned několik, a jsou rozdělené do několika kategorií (Szaló, 2007). Velmi důležitý faktor pro přeshraniční pohyb je motiv (Szaló, 2007). Na základě toho rozlišujeme migraci nucenou, uprchlickou nebo ekonomickou (Szaló, 2007). Jak dále tento autor podotýká, jelikož podstatnou část imigrace tvoří stěhování za prací, do jisté míry je možné říci, že můžeme ekonomický pohyb považovat za dominantní. Proto je vhodné definovat si několik ekonomických sektorů souvisejících s imigrací, a to agrární (osadníci nebo farmáři), industriální sektor, sektor služeb (přistěhovalci zaměstnaní v domácích službách, zdravotnický personál, vojáci a námořníci) a nakonec je to tzv. elitní sektor, kam zařazujeme podnikatele. (Bade et al., 2011)

1.2 Historie migrace a imigrace

Od 80. let minulého století se začínají objevovat nové, sofistikovanější vědecké přístupy k migraci (Uherek et al., 2016). Zkoumají se její motivy, dočasnost nebo stálost přesídlení (Uherek et al., 2016).

Bade et al. (2011) uvádí, že etnická skupina je cluster imigrantů pohybujícího se z jednoho národního státu do druhého. Podle tohoto autora je zde předpoklad, že členové takové komunity jsou propojeni jistými společnými znaky a také se zemí jejich původu. Teoreticky jsou podle Badeho et al. (2011) pro proces migrace potřebná tři stádia. Je to rozhodovací proces a reálný odchod ze země, cesta do cílové země a usídlení v přijímající společnosti, přičemž se tyto tři základní kroky mohou opakovat při opětovném vysídlování, ale také při zpětném návratu. (Bade et al., 2011)

První krok, tedy rozhodnutí opustit zemi původu, je podle Šiškové (2001) charakterizován demografickými specifiky, politickým systémem, systémem sociálního zabezpečení, náboženským složením, ekonomickým rozvojem, přístupem ke vzdělání apod. Pokud jsou některé z těchto faktorů nebo jejich kombinace omezující a vliv regionálních migračních tradic je příznivý, členové dané společnosti (v některých případech i rodiny) přijímají rozhodnutí žít jinde (Šišková, 2001).

Samotný geografický přesun představuje následující krok, v jehož rámci jednotlivci a skupiny mohou čelit překážkám, např. politickým regulacím, které brání vycestovat ze země (Horáková, 2003). Mezi překážky patří i odlišný společenský systém (např. země, kde ženy nemohou vycestovat bez doprovodu muže) nebo specifická ekonomická situace (Horáková, 2003). Z psychologického hlediska jsou podle Veselého (2010) důležité i problémy, se kterými se potýkají jednotlivci a to neznámé prostředí nového regionu, do kterého vstupují, neznalost jazyka, složitý transoceánský přechod aj. V minulosti hrál podle tohoto autora při migraci nejdůležitější roli čas. Přesun někdy trval dny i týdny, během nichž byl jednatel bez jakéhokoli příjmu (Veselý, 2010). Také nejlevnější dopravní prostředky byly z finančního hlediska nedosažitelné (Veselý, 2010).

Během cesty a navzdory překonaným překážkám nemusel jednatel čekat pozitivní výsledek, protože cestu provázela nejistota a dodatečné regulace v podobě hranic, které mohly znemožnit pokračování v cestě nebo vstup do země (Palát, 2013). Hranice jsou jedna z nejdůležitějších omezení, se kterými se imigrant setkává, mohou být dokonce různého druhu: jazykové, regionální, provinční, státní apod. (Palát, 2013). Až do poloviny 19. století však mezinárodní hranice nebyly ty nejdůležitější (Veselý, 2010). Pasy, které byly podle tohoto autora zavedeny, sloužily pouze pro účely kontroly imigrantů v období politických nepokojů v zemi, ne jako jejich administrativní kontrola.

Je to hlavně kvůli tomu, že společenské hranice, např. v rámci jazykových regionů, byly v minulosti mnohem výraznější než politické hranice (Veselý, 2010).

Podle Drbohlava (2010) kdysi znamenaly pro přistěhovalce dny cestování, společná nejistota, překročení kulturních hranic a nové prostředí, tendenci spojovat se do skupin a vytvářet pevná pouta. V dnešní době rychlého cestování však podle uvedeného autora tento faktor vymizel, přestože imigranti se vždy potýkají s regulacemi a imigrační byrokracií. V teorii migrace se setkáváme se dvěma typy zkušeností přechodu hranic, a to migrace s pozitivní zkušeností (např. uprchlíci před perzekucí) a s traumatickou zkušeností (ilegální přistěhovalci), jak uvádí Drbohlav (2010).

Evropa byla v rámci otázky migrace ve srovnání s jinými kontinenty specifická (Palát et al., 2014). Pro ostatní části světa byla charakteristická vysoká vnitřní populační mobilita, pro Evropu to však byla do jisté míry stabilita a migrace mimo kontinent, ve vysokých číslech (Palát et al., 2014). Migrace byla podle Veselého (2010) motivována událostmi, jako např. 30-letá válka, která stála Evropu asi třetinu její populace, což způsobilo chybějící pracovní sílu především ve vyspělejších oblastech, jako je Nizozemsko, Španělsko nebo Švédsko. Obecně se migrace soustředila hlavně do větších měst jako Londýn, Paříž, Moskva nebo do míst ve Středomoří (Veselý, 2010).

Epstein a Gang (2010) si všímají u mezinárodní migrace shlukování přistěhovalců do etnických skupin. Za příklady uvádí soustředění Turků v Německu, italských migrantů v Argentině, Řeků v Austrálii, Ukrajinců v Kanadě, marockých uprchlíků v Nizozemí a v Belgii či Tamilů v Německu a Švýcarsku (Epstein, Gang, 2010).

1.3 Členění migrace a její příčiny

King (2008) hovoří o rozmanitosti současných světových proudů migrace. Podle Paláta et al. (2014) lze migraci členit na základě tří kritérií: rozeznává se vnitřní a mezinárodní migrace, nucená a dobrovolná migrace a dočasná a trvalá migrace. Lidřák (2010) podotýká, že k formám migrace se řadí i tzv. odliv mozků (z anglického označení brain drain) a nelegální migrace.

Obecně lze podle Výrostové (2010) rozlišovat migraci vnitřní (uvnitř země) a zahraniční (mezinárodní). O vnitřní migraci hovoříme tehdy, jestliže dochází ke změně místa trvalého pobytu mezi dvěma obcemi v rámci dané země. (Výrostová, 2010)

Z hlediska struktury vnitřní migrace existuje vnitřokresní, meziokresní migrace v rámci jednoho kraje a mezikrajská migrace (Šašek, 2013). Formy vnitřní migrace do měst, odehrávající se uvnitř daného státu, sloužily jako impulzy ke zkoumání mezinárodní formy migrace (King, 2008). Mezinárodní migrace je jedním z příznačných rysů posledního desetiletí (Kunešová, Cihelková et al., 2006). V současném světě se dotýká všech zemí a stala se globálním fenoménem, který zahrnuje různé subjekty s rozdílnými zájmy (Kunešová, Cihelková et al., 2006).

Existuje několik definic zahraniční či mezinárodní migrace. Například Palát et al. (2014) definuje zahraniční migraci (international migration) jako druh prostorové mobility obyvatel, jejímž základem je pohyb osob přes hranice států se záměrem usadit se v druhé zemi na určité období.

Zahraněční migrace představuje podle Szaló (2007) pohyb jedince nebo skupiny jedinců z jedné geografické jednotky do druhé přes administrativní až politickou hranici s cílem usadit se trvale nebo přechodně na místě jiném, než je místo původu osoby. Na druhé straně Palát (2013) tvrdí, že mezinárodní migrace obyvatelstva je poměrně dobrovolný, převážně ekonomicky motivovaný pohyb obyvatelstva přes hranice státu s cílem dlouhodobého či trvalého pobytu. Mezinárodní migrací je podle Popovové (2011) chápán dlouhodobý či krátkodobý proces transferu jednotlivců nebo skupin osob přes státní hranice. K charakteristikám mezinárodní migrace patří: opuštění země původu či předchozího pobytu, překročení mezinárodně uznávaných hranic a skutečnost, že člověk, který tyto skutečnosti naplnil, setrvává v cizí zemi delší časový úsek (Popovová, 2011).

Mezinárodní migrace pracovních sil představuje pohyb pracovních sil z jednoho státu (emigračního) do druhého (imigračního), ve kterém se využívá, spotřebovává (Šíbl, Šaková, 2002). Je součástí mezinárodního ekonomického pohybu, kterým se propojují státní celky s jinými částmi světové ekonomiky (Šíbl, Šaková, 2002).

Migrace pracovní síly se častokrát spojuje s větším podílem osob závislých na pracovní síle (členů její rodiny), proto podle Paláta et al. (2014) je užitečné diferencovat migraci v užším smyslu: samotnou migraci pracovních sil a migraci v širším smyslu: pracovní síla + rodinní příslušníci, resp. závislé osoby.

Nejnovější procesy globalizace ve světové ekonomice upozornily na mezinárodní pohyb pracovních sil jako faktoru ekonomického růstu jak v přijímajících, tak ve vysílajících zemích (Kaczor, 2013). Z hlediska motivace rozlišujeme dobrovolnou a nucenou migraci (King, 2008). Jak tento autor dále podotýká, dobrovolná migrace je motivována ekonomicky, tzn. vyšší mzda, plat či profesionální kariéra. Nucená migrace znamená neekonomické donucení (otroci, deportace vězňů, odsun určité části obyvatelstva, uprchlíci, váleční zajatci apod.), přičemž se mezi těmito formami migrace dají předpokládat zásadní rozdíly ve způsobu sociálního a ekonomického zařazení do přistěhovaleckého prostředí, v sociální integraci a asimilaci (Šíbl, Šaková, 2002).

Podle trvání migrace rozlišujeme podle Paláta et al. (2013) dočasné pohyby a trvalou migraci. Dočasné pohyby zahrnují podle Paláta et al. (2013): krátkodobou migraci, jejímž cílem je turistika, krátkodobé studium, obchodní cesty apod. Střednědobá migrace, jejímž záměrem je studium, obchodní cesty apod. trvají maximálně několik měsíců či let, avšak zachovávají se silné vztahy k mateřské zemi (Palát et al., 2013). Dlouhodobá migrace znamená podle uvedeného zdroje relativně dlouhotrvající pobyt za účelem zaměstnání. Spojuje se se snahou o asimilaci a o založení existence v hostitelské zemi (Palát et al., 2013). Mezi specifické druhy dočasné migrace patří skupinově organizovaná přechodná migrace, sezónní migrace a pohraniční styk, přičemž trvalá migrace znamená přestěhování se do země nastálo a přistupuje k řešení sociálních a jiných otázek (Palát et al., 2013). Migrační pohyby můžeme členit i z hlediska kvalifikace (Šíbl, Šaková, 2002). Při členění pracovních sil lze rozlišovat migrující pracovní síly nekvalifikované, polokvalifikované, kvalifikované a vysoce kvalifikované. (Šíbl, Šaková, 2002)

Vavrečková (2006) v této souvislosti uvádí, že za charakteristický rys migrace ve vztahu ke kvalifikaci je pohyb vysoce kvalifikovaných pracovníků. Tito pracovníci odcházejí do bohatých zemí a to z důvodu lákadla vysokých platů, které zde mohou za svou činnost získat (Vavrečková, 2006). Cílové země mohou pracovat s vysoce produktivními a kvalifikovanými pracovníky, což však na druhé straně mateřské zemi přináší řadu problémů, neboť tím nejenom přichází o vlastní odborníky, ale navíc se jí zvyšují náklady, jež investovala do jejich vzdělání (Vavrečková, 2006).

Díky tomu, že dochází k rozsáhlejšímu odchodu kvalifikovaných pracovních sil, to má v jejich mateřské zemi za následek, že se snižuje její technická, kulturní

a ekonomická úroveň (Kunešová, Cihelková et al., 2006). Vysoce kvalifikované pracovní síly si podle Vavrečkové (2006) hledají možnosti pro získání finančních přínosů, které nemohou dostat ve své mateřské zemi. Nabízejí se jim lépe vybavené laboratoře a odborná pracoviště, jakož i perspektivy na slibnější kariéru (Vavrečková, 2006). Opačně je to podle této autorky v rozvojových zemích, kde odliv mozků směřuje převážně jednostranným směrem, a to do průmyslově vyspělých států. Rozvojové země proto musí reagovat na tuto skutečnost s ohledem na ztráty vznikající v souvislosti s „únikem mozků,“ proto se doporučují zásahy trojího druhu (Vavrečková, 2006).

Podle Kunešové et al. (2014) se jedná o regulační, resp. omezující opatření, která znemožňují odchod kvalifikovaných kádrů z rozvojových zemí. Jde o regulaci vydávání pasů, povolení k vycestování apod., kdy se trvá na návratu mladých lidí z ciziny po ukončení studia (Kunešová et al., 2014). Tato opatření se neseťkávají s pochopením, protože samy o sobě nezajišťují začlenění kvalifikovaných pracovních sil do pracovního procesu v jejich mateřské zemi (Kunešová et al., 2014).

Stimulační opatření jsou podle Vavrečkové (2006) perspektivnější a zaměřují se na zlepšení pracovních podmínek pro kvalifikované kádry přímo v rozvojových zemích. Tato opatření si ovšem dle uvedeného zdroje vyžadují značné finanční náklady. Adaptačními opatřeními se systém výchovy a odborné přípravy sladuje s domácími požadavky, a zároveň je rozvojovým zemím usnadněno disponovat domácími kvalifikovanými kádry (Vavrečková, 2006). Tito odborníci jsou zároveň méně využitelní v odlišných podmínkách průmyslově vyspělých států (Vavrečková, 2006).

V současnosti se podle Šíbla a Šakové (2002) apeluje na průmyslově vyspělé země, aby pomohly řešit problém odlivu mozků, např. kompenzačními platbami, podporou návratu odborníků do mateřských zemí, jejich začleňováním do reprodukčního procesu v mateřských zemích apod. Neochota přispět k řešení tohoto problému je spjata s obrovskými příjmy, které odliv mozků nabízí importujícím státům (Šíbl, Šaková, 2002).

Často používaným kritériem pro klasifikaci migrantů je podle Paláta et al. (2014) zákonnost jejich pobytu či průjezdu. Jak dále tento zdroj podotýká, na základě tohoto administrativně-právního měřidla lze identifikovat migranty legální a nelegální. Migranti zdržující se na území hostitelské země v souladu jak s místní platnými zákony, tak i s platnými dokumenty, považujeme za legální, naopak nelegální migranti jsou

charakterizováni jako jedinci zdržující se v zahraničí nebo kteří se přepravují na nové místo pobytu v zahraničí bez platného povolení, s falešnými či žádnými dokumenty, v rozporu s mezinárodními dohodami a národními zákony (Palát et al., 2014).

Nelegální migraci Drbohlav (2008) rozumí jak nelegální vstup osob přes státní hranice na území státu a případy nedovoleného způsobu opuštění státu, tak i případy nelegálního pobytu cizinců. Nelegální ekonomickou aktivitou migrantů rozumíme situaci, kdy migrující osoba nemá příslušné povolení k pobytu a současně i k práci, nebo má příslušné povolení k pobytu (např. turistické vízum), ale nelegálně pracuje či podniká (Drbohlav, 2008).

Jak uvádí Kunešová, Cihelková et al. (2006), pro řadu zemí se stává problémem rostoucí tendence nelegální migrace pracovníků. Podle tohoto zdroje se s prací nelegálních cizinců pojí řada výhod, což zaměstnavatelé rádi zneužívají. Jde především o to, že *„cizinec neuplatňuje nárok na dovolenou, pracuje v sobotu i v neděli a nežádá příplatky. Nemá extrémní požadavky na byt a stravu, provede i práci, na niž nebyl původně sjednán, má i vyšší pracovní motivaci a disciplínu. „Černý“ zaměstnavatel za svého nelegálního zaměstnance neplatí pojistné na zdravotní a sociální pojištění, neodvádí za zaměstnance daň z příjmů, nedodrжуje podmínky bezpečnosti při práci. Nelegální migrace se často realizuje prostřednictvím pašování lidí a obchodování s lidmi. Mezi hlavní důvody nárůstu nelegální migrace patří otevření východní Evropy a odstranění vnitřních hranic mezi zeměmi EU, které podepsaly Schengenskou dohodu.“* (Kunešová, Cihelková et al., 2006, s. 95-96)

V rámci nelegální migrace můžeme podle autorů Scheu a Aslan (2011) rozeznat několik druhů, přičemž se může jednat o nelegální přechod osob přes státní hranice nebo o nelegální pobyt na území cizího státu. K hlavním příčinám nezákonnosti pracovní migrace patří náročnost a časová délka zařizování příslušných povolení, byrokracie, vízová povinnost, nedostatek srozumitelných informací, velká poptávka po levné pracovní síle a nedostatek sankcí proti zaměstnavatelům nelegálních pracovníků (Scheu, Aslan, 2011). Pro stát má nelegální migrace dle těchto autorů důsledky jak ekonomické (finanční ztráty v důsledku neodváděných daní), tak sociální (riziko kriminality, terorismu, riziko šíření onemocnění apod.). Země profituje z nelegální pracovní migrace především v tom, že poskytuje investorům přitažlivý flexibilní trh práce a potřebnou pracovní sílu (Scheu, Aslan, 2011).

Úspěšnost boje s nelegální ekonomickou migrací je podle Drbohlava (2008) ve vyspělém světě velmi problematická, protože ji komplikuje trvalý zájem masy potenciálních i reálných migrantů, kteří opouštějí své ekonomicky i politicky rozvrácené země (silný „push“ faktor). Stejně tak ji významně narušuje silná a trvalá poptávka (silný „pull“ faktor) a ochota podporovat nezákonnost pracovních migrantů ze strany určitých ekonomických subjektů v majoritní společnosti. (Drbohlav, 2008)

Proč lidé emigrují ze své mateřské země, může mít mnoho různých příčin a důvodů (Palát et al., 2014). Autor dále definuje, že kromě osobních a rodinných důvodů se může jednat o „push“ a „pull“ faktory související s podmínkami v zemi původu nebo v cílové zemi. Za nejčastější důvody emigrace se obecně považují ekonomické důvody (Palát et al., 2014). Neuspokojivé ekonomické podmínky v domovské zemi lidí „vyhánějí“ z jejich domovů, nabídka a atraktivnost lepší práce, lepšího výdělku je lákají k migraci, přičemž bezprostředním důvodem mnoha migrantů je také spojování rodin nebo příchod za příbuznými (Palát et al., 2014).

Příčiny, resp. faktory, které ovlivňují migraci, lze podle Výrostové (2010) rozdělit na:

- Ekonomické faktory, mezi které patří rozdíly ve mzdách, rozdíly v příležitosti zaměstnatelnosti a výši nezaměstnanosti, rozdíly v úrovni důchodů, náklady samotné migrace, dostupnost a kvalita bydlení, daně, náklady na dopravu do zaměstnání apod.
- Sociální faktory, které zahrnují manželství, rodinné vazby, odchod do důchodu, dostupnost a úroveň zdravotnické péče, škol a sociálního zabezpečení, dostupnost služeb, možnosti trávení volného času, bezpečnost lokality, kvalita životního prostředí apod.
- Psychologické faktory, které představují psychologické náklady, tj. přetržení vazeb k lokalitě, k rodině, přátelům, ale i neznalost nové lokality a nutnost vytvořit si nové vazby v odlišném prostředí.
- Ostatní faktory, jako jsou např. jazyk, náboženství, klima apod.
- Politické faktory, které se projevují při zahraniční migraci. Patří k nim politická stabilita, azylová politika, dodržování lidských práv, vojenské nepokoje, terorismus, postoj k národním a etnickým menšinám apod.

Jak můžeme vidět, migrace osob může být vyvolána různými příčinami a faktory (Kunešová, Cihelková et al., 2006). Mezi neekonomické příčiny patří kromě důvodů rodinných i důvody politické, náboženské, rasové a národnostní, přičemž impulzem k transferu obyvatelstva bývají také přírodní katastrofy, které výrazně zhoršují ekonomickou situaci obyvatelstva (Kunešová, Cihelková et al., 2006). Migrace z neekonomických příčin má obvykle náhlý, živelný, bezplánovitý, hromadný a nedobrovolný charakter, obvykle jde o dlouhodobou nebo až trvalou migraci, zahrnující nejen nositele pracovní síly, ale i jejich rodiny (Palát, 2013). Na druhé straně pod vlivem ekonomických podmínek má migrace obvykle uvědomělý a plánovitý charakter (Palát, 2013).

Zeiceva a Zimmermann (2014) uvádí, že některé studie zkoumají samotnou pravděpodobnost, že vůbec dojde k migraci. Dále tito autoři zjistili, že pravděpodobnost, že se člověk rozhodne k migraci, souvisí s jeho věkem. Podle těchto autorů dochází k maximální pravděpodobnosti migrace v mladším věku, většinou mezi 20 a 30 lety. Věk má tedy vliv na rozhodování o přestěhování (Zeiceva, Zimmermann, 2014).

1.4 Dopady imigrace na přijímací krajinu

Podle empirického výzkumu Cebula (2014) rozhodnutí migranta o cílové zemi souvisí především s tím, jak velké množství očekávaných příjmů v dané zemi získá. Migranti jsou také do konkrétní země přitahováni vyšší kvalitou života (Cebula, 2014).

Přistěhovalci jsou podle Bureše (2008) představováni jako lidé, kteří se zřikají svého původního způsobu života, kteří těžko vstupují do procesu učení se a přizpůsobení se nové kultuře. V tomto smyslu jde o jedince, kteří opouštějí svůj domov, aby našli domov jiný (Bureš, 2008). Analýza rozsahu a povahy těchto dopadů migrace počítá i s mnoha problémy zapříčiněnými množstvím vstupních parametrů, například počet imigrantů, jejich věk, pohlaví, právní status, rozdílné mzdy migrantů, jejich kvalifikace, úroveň vzdělání aj. (Palát, 2013).

Příliv migrantů má pro hostitelskou zemi důsledky pozitivní i negativní, přičemž podle Kunešové, Cihelkové et al. (2006) se za pozitivní důsledky považují:

- Přílivem zaměstnanců může dojít k zaplnění mezer na tamním trhu práce. Existují totiž oblasti či pracovní místa, která nejsou pro domácí pracovníky dostatečně atraktivní.
- Přílivem migrantů dochází ke zvyšování agregátní poptávky po zboží a službách, v důsledku čehož je také stimulován růst HDP.
- Vzhledem k tomu, že roste počet pracujících migrantů, zvyšuje se agregátní nabídka, v důsledku čehož roste ekonomika země.
- Imigranti mohou prodat domácím pracovníkům nové znalosti a pracovní dovednosti.
- Přílivem kvalifikovaných pracovníků a specialistů má cílová země možnost ušetřit řadu společenských nákladů na vzdělání, neboť tímto způsobem země získá již hotové pracovní síly.
- Migranty lze také chápat jako plátce do veřejných rozpočtů: odvádějí daně, další odvody a poplatky, jejichž výše je vyšší, než jsou výdaje, které za ně musí země vynaložit. Vysvětlit to lze tím, že většina migrantů se nachází v produktivním věku, a díky tomu, že přispívají do veřejných rozpočtů, mohou významně vyřešit problémy s financováním sociálního zabezpečení v zemích se stárnoucím obyvatelstvem.
- Imigranti mohou obohatit přijímající zemi o nové kulturní a jiné poznatky.

Můžeme souhlasit i s tím, že migrující pracovníci nejen doplňují nedostatek pracovních sil, ale také přímo přispívají k ekonomice státu prostřednictvím daní (Scheu, Aslan, 2011). Imigranti navíc přinášejí do hostitelských zemí změny a kulturní bohatství, tím také výrazně přispívají k ekonomickému růstu svých zemí původu a to tak, že peníze posílají domů (Scheu, Aslan, 2011).

Mezi další pozitivní dopady migrace kromě zmíněných patří podle Paláta (2013) také zvyšování kvalifikační úrovně v případě „přílivu mozků.“ Imigranti podle uvedeného autora s sebou přinášejí do země svého nového působení určité spotřební návyky, což se může promítnout do rozsahu změny věcné i teritoriální struktury výroby i zaměření dovozu. Imigranti mohou v důsledku své poptávky iniciovat v imigrační zemi založení a rozvoj nové výroby, což může mít vliv na rozsah i strukturu jeho vývozu i dovozu vyvolaného novou výrobou (Palát, 2013).

Příliv imigrantů je spojen i s nežádoucími důsledky, přičemž Kunešová, Cihelková et al. (2006) hovoří o těchto negativních dopadech migrace:

- Konkurence zahraniční pracovní síly vyvolává sociální neklid a nespokojenost, což se může projevit i xenofobií vůči cizincům, přičemž společnost je odmítá, ale zároveň využívá jejich levnější služby.
- Na trhu práce mohou být cizinci skrytě diskriminováni, což může vést až ke snižování mezd.
- V případě, že je zahraniční pracovní silou získána v cílové zemi vyšší reálná mzda, než by byla ta, kterou by mohla získat ve své původní domovině, dochází k růstu adaptability pracovníků, jejich ochota k mobilitě roste, klesají jejich nároky na využití kvalifikace, pracovníci se stávají atraktivnějšími v podnikatelské oblasti, ale méně již pro instituce, které mají chránit domácí pracovní trh.
- Prostřednictvím levné a přizpůsobivé zahraniční pracovní síle dochází k poklesu požadavků zaměstnavatelů na kvalifikaci pracovníků, a naopak rostou požadavky na pracovní výkon. Důsledkem je nezáměr některých zaměstnavatelů zavádět nové technologie a zvyšovat tak produktivitu práce domácích pracovníků.
- Zvyšují se také negativní společenské projevy. Může docházet k tzv. střetu civilizací, což je vyvoláno odlišnou mentalitou, ale také vyznávanou náboženskou vírou, odlišnými kulturními specifiky a tradicemi migrantů. To může dále vést k tomu, že je vyvolána v hostitelské zemi národní a rasová nesnášenlivost.

V přijímajících zemích, zejména ve velkých městech, se dlouhodobá a masivní imigrace stala závažným politickým a společenským problémem, protože odlišnosti imigrantů začaly negativně zasahovat do života domácí většiny (Drbohlav et al., 2008). Imigranti jsou jednolitou vnitřní silou, která působí na rozvrat struktury společnosti (Bureš, 2008). Migrace v tomto smyslu ohrožuje stabilitu hostitelské země, a proto mohou být imigranti chápáni jako přenašeči etnických a náboženských konfliktů ze svého původního domova do hostitelské země (Bureš, 2008).

Adida, Laitin a Valfort (2015) uvádí, že problémy které s sebou migrace přináší, se promítají i do masivního odporu domácích občanů směrem k migrantům. Autoři dále

definují, že roste v USA diskriminace muslimských přistěhovalců z muslimských zemí. Vědci se pak snaží zjistit, zda je tento problém spojen se samotným náboženstvím nebo je problém zakořeněn v zemi původu (Adida, Laitin a Valfort, 2015). Weichselbauer (2016) upozorňuje na to, že od roku 2001 došlo k výraznému nárůstu v USA zločinů z nenávisi proti muslimům. Ve společnosti podle něj koluje řada stereotypů vnímajících muslimy jako náboženské fanatiky, teroristy, barbary apod (Weichselbauer, 2016).

Palát (2013) hovoří i o dalších negativních důsledcích, například pokud se imigranti zařadí mezi nezaměstnané, rostou výdaje státu na podporu v nezaměstnanosti, na sociální dávky apod. V případě uprchlíků vznikají náklady na ubytování, stravu, vzdělávání (uprchlické tábory, azylové domy apod.), přičemž zároveň dochází ke vzniku nespokojenosti u domácího obyvatelstva z důvodu vyšší nabídky na trhu práce a udržování nižších cen práce než v případě nepřítomnosti imigrantů (Palát, 2013).

V přijímajících zemích převody (části výdělků, které imigranti posílají rodině a příbuzným do mateřské země) zhoršují platební bilanci, vystupují jako „devizový náklad“ na pracovní sílu (Šíbl, Šaková, 2002). Důsledky imigrace lze dle uvedených autorů posuzovat i z hlediska vnitřních a vnějších vlivů. Co se týče vnitřních vlivů, můžeme sem zařadit demografický efekt, důchodový efekt a vybavení výrobními faktory, vliv na vnitřní trh a sociální problémy (Šíbl, Šaková, 2002). Pokud jde o vnější ekonomické vlivy, do popředí vstupuje hlavně otázka již zmíněných remitencí a vliv na pohyb zboží a kapitálu (Šíbl, Šaková, 2002). Celkově tedy lze říci, že účinky imigrace na vnější vztahy se projevují převody, dovozy vyvolanými specifickou poptávkou imigrantů a dovozy vyvolanými zvýšenou výrobou (Šíbl, Šaková, 2002).

1.5 Sociální práce s migranty a uprchlíky

Sociální práce s migranty se podle Matouška, Kodymové a Koláčkové (2010) týká především žadatelů o azyl nebo azylantů žijících v pobytových, resp. integračních střediscích. To, v jaké fázi azylového řízení se klient nachází a v jakém kulturním prostředí předtím žil, má velký vliv na zvolený přístup sociálního pracovníka a na průběh celého procesu práce s klientem (Dohnalová, 2012). Na styl práce má vliv i fakt, zda je sociální pracovník zaměstnancem Ministerstva vnitra nebo nevládní (neziskové) organizace (Dohnalová, 2012). Při problematice migrantů je navíc zapotřebí se podle Matouška, Kodymové a Koláčkové (2010) především soustředit na ohrožené

skupiny, kterými jsou děti a mladiství bez doprovodu dospělé osoby, ženy, staří lidé, fyzicky nebo mentálně postižení lidé a oběti extrémního násilí.

Cílem sociální práce s imigranty je podle Dohnalové (2012) řešení aktuální sociální situace klienta a prevence konfliktních situací. Sociální služby tedy zahrnují psychosociální a právní poradenství, administrativní a technickou pomoc, zprostředkování materiální pomoci a lékařské péče a nabídku využití volného času (Dohnalová, 2012). Významným podílem se sociální pracovníci účastní zejména na integraci migrantů do nové společnosti, což představuje do značné míry specifický typ činnosti pomáhající profese (Bejček, 2016). Zejména jde o poskytování pomoci při řešení problémů a náročných situací v osobním a rodinném životě žadatelů o azyl umístěných v azylových zařízeních se záměrem udržovat duševní zdraví včetně preventivně-výchovné činnosti v této oblasti (Dohnalová, 2012).

Pokud jsou zajištěny základní životní potřeby imigrantů, mělo by být hlavní náplní sociální práce poskytování kvalitního poradenství, informování imigrantů o azylové proceduře, o jejich právech a povinnostech, zprostředkovat orientaci v politickém a sociálním systému dané země (Bejček, 2016). Informují se ti migranti, kteří žádají o azyl, přičemž migranti kteří přišli za prací, studiem, resp. sloučily se rodiny, není důvod informovat (Dohnalová, 2012).

Sociální práce s imigranty by se kromě psychosociální pomoci měla výrazně orientovat na komunitní práci, podporu mezikulturního vzdělávání majority i samotných pomáhajících profesí a na socio-kulturní a politickou integraci imigranta (Matoušek, Kodymová, Koláčková (2010). Sociální práce s imigranty se bude jevit jako stále důležitější součást sociálních služeb v evropské společnosti (Dohnalová, 2012). Jak je uváděno Trouselem (2007, s. 110), *„tento druh sociální práce lze označit jako jeden z nejobtížnějších v rámci existujících pomáhajících profesí. Evropské společnosti se musí vyrovnat s neodvratitelným přílivem imigrantů prostřednictvím nalezení vhodné cesty integrace odlišných kulturních skupin, a to nejen po stránce sociální a kulturní, ale také po stránce politické, zpočátku zejména na komunální úrovni. Po vyřešení či alespoň zmírnění psychosociálních problémů imigranta by měl nastat postupný proces jeho integrace do společnosti nejen za pomoci profesionálních sociálních pracovníků, ale také prostřednictvím zapojení občanských sdružení (včetně sdružení imigrantů) a politické reprezentace daných obcí, již by měli být vzděláváni v oblasti interkulturní*

komunikace.“

2 METODIKA PRÁCE

Tato kapitola popisuje metodiku práce. Na začátku je určen cíl práce a výzkumná otázka, o kterou se bude výzkumné šetření opírat. Metodika vychází z odborné literatury (Gabora, 2000) a vychází ze standardů psaní odborných prací.

2.1 Cíl práce a výzkumná otázka

Cílem práce je popis a charakteristika vnímání stavu (i)migrace, jejích sociálních aspektů a to z pohledu vietnamské komunity žijící v příhraniční oblasti Železnorudsko. Tento cíl byl zvolen proto, že se jeví jako zajímavé zkoumat pohled na současnou uprchlickou krizi osobami, které jsou sami do velké míry cizinci v České republice. Migrační vlna je u velkého množství Čechů vnímána negativně, a proto je přínosné se na ni podívat i očima migrantů, kteří jsou již do českého systému začleněni a kteří patří ke komunitě, která je v České republice relativně pozitivně přijímána.

Výzkumná otázka je: „Jak se dívá vietnamská komunita na problematiku migrace osob z islámského světa do Evropy?“

2.2 Metodika

Vzhledem k povaze práce byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie, která nejlépe umožní hlouběji zjistit postoje vybraného výzkumného vzorku (Milovský, 2006). Kvalitativní výzkum se považuje za pružný typ výzkumu, protože si výzkumník na počátku výzkumu vybere téma a určí základní výzkumné otázky a ty může v průběhu výzkumu obměňovat nebo doplňovat, protože zodpovězením otázek mohou vznikat nové hypotézy (Hendl, 2008). Výzkumný vzorek byl vybrán záměrným výběrem. Při výběru byl zvolen výběr případů s dobrou reputací, v záměrném výběru byli vybráni takoví komunikační partneři, kteří byli zárukou, že dojde k pravdivým odpovědím a kteří již na území české republiky žijí několik let. Tohoto záměru bylo docíleno tím, že byli vybráni komunikační partneři, které autorka práce zná, a proto vychází z toho, že budou přistupovat k výzkumu zodpovědně, ale přitom nebudou mít žádné bariéry s vyjádřením vlastního názoru. Záměrně byli vybráni komunikační partneři, kteří na

území České republiky žijí velkou část svého života a sami nemuseli učinit rozhodnutí o migraci, ale přesto se jich velmi silně dotýká.

Z dílčích postupů analýzy kvalitativních dat byla zvolena metoda vytváření trsů. Jak říká Milovský (2006), metoda vytváření trsů slouží k seskupování a konceptualizaci určitých výroků do skupin. Tyto skupiny vznikají podle vzájemné podobnosti mezi identifikovanými jednotkami (Milovský, 2006). Tím vznikají obecnější kategorie, které se vyznačují určitými opakujícími se znaky (Milovský, 2006).

3 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A JEJICH INTERPRETACE

Výzkumné šetření probíhalo formou polostrukturovaných rozhovorů. Dotazovaným bylo položeno celkem 15 otevřených otázek a pět otázek, které se týkaly definování demografických dat. Výzkumné šetření bylo prováděno s cílem zjistit, jak vietnamská komunita vnímá současnou uprchlickou krizi. Rozhovory byly doslovně přepsány a zvukové záznamy jsou uchovány u autorky této bakalářské práce.

3.1 Výzkumný vzorek a jeho základní charakteristiky

Na začátku byl definován výzkumný vzorek:

- Muži i ženy vietnamské národnosti z okolí Železnorudska
 - o starší 18 let
 - o komunikativní znalost českého jazyka
 - o žijící na území ČR déle než 5 let

Konkrétní výzkumný vzorek, který je zpracováván v této práci tvořilo pět osob z vietnamské komunity na Železnorudsku. Konkrétně se jednalo o tři ženy a dva muže. Výzkumu se zúčastnili mladší komunikační partneři, ve věkovém rozpětí 22 až 26 let, všichni již s trvalým pobytem na území České republiky.

Skupinu komunikačních partnerů tvořili 3 studující muži a dvě pracující ženy. Jedna z žen pracuje jako administrativní pracovnice a druhá se živí jako specialista v expedici.

Charakteristika komunikačních partnerů (dále jen KP) podle pohlaví, věku, místa bydliště a informace, zda má na území České republiky trvalý pobyt je následující:

Tabulka 1: Charakteristika komunikačních partnerů (KP)

	Pohlaví	Věk	Místo bydliště	Trvalý pobyt na území ČR
KP1	Muž	22 let	Železná Ruda	Ano
KP2	Muž	23 let	Železná Ruda - Alžbětín	Ano
KP3	Žena	22 let	Železná Ruda	Ano
KP4	Žena	25 let	Železná Ruda	Ano
KP5	Žena	26 let	Železná Ruda - Alžbětín	Ano

Zdroj: vlastní výzkum

3.2 Výsledky kvalitativního výzkumu – polostrukturovaných rozhovorů

Tabulka 2: Trs - Migrace z Vietnamu

	Jaký byl důvod opustit Vietnam a proč jste se tak rozhodl/a?	V kolika letech jste začal/a žít v ČR?	Byla ČR od počátku Vaší cílovou zemí?
KP1	Rozhodnutí rodičů	Od narození	Ne, lepší dostupnost
KP2	Rozhodnutí rodičů, lepší vzdělání	Od 8 let	Ne, lepší dostupnost, lepší živobytí
KP3	Rozhodnutí rodičů	Od narození	Neodpověděl
KP4	Rozhodnutí rodičů	Od 5 let	Ne, nebyla
KP5	Rozhodnutí rodičů	Od 5 let	Ano, byla

Zdroj: vlastní zdroj

V této tabulce jsme se dozvěděli, že všichni KP se rozhodli opustit Vietnam především z důvodu rozhodnutí jejich rodičů, jelikož většina všech dotazovaných zde žijí od raného dětství a pro většinu KP nebyla ČR cílovou zemí, ale byla pro ně dostupnější.

Tabulka 3: Trs - Integrace Vietnamců do ČR

	Jak jste se začlenil/a na zdejší trh práce?	Jak vnímáte integraci cizinců – migrantů v současném světě?
KP1	Nezačlenil/a, jsem student	Pozitivně, lepší životní příležitosti
KP2	Nezačlenil/a, jsem student	Negativně, problémy s muslimy
KP3	Nezačlenil/a, jsem student	Negativně, špatné začlenění migrantů
KP4	Velmi dobře, administrativní pracovnice	Negativně, zvýšená kriminalita
KP5	Velmi dobře, specialista v expedici	Neutrální postoj

Zdroj: Vlastní zdroj

V tabulce číslo tři jsme se dozvěděli, že většina KP se do pracovního procesu ještě nezačlenila, jelikož jsou studenty a ti co mají zaměstnání, se začlenili velmi dobře na různých úsecích práce. Většina KP se shoduje na negativním vnímání integrace, přičemž to každý vidí z jiného pohledu. Například se to týká: kriminality, špatného začlenění migrantů, nebo problémy s muslimy.

Tabulka 4: Trs - Vztah Vietnamců k migrantům

	Jaký je Váš postoj k současné uprchlické krizi?	Jaký vztah máte k muslimům ?	Byl/a byste pro přijímání uprchlíků na území České republiky ?	Jak vnímáte existenci protimuslimských a protiimigračních skupin v ČR?	Pomáháte migrantům? V jakém směru?
KP1	Negativní, myslí si, že je to zmanipulované	Pozitivní, pouze ke svým přátelům	Ano, ale s velkou ostrahou	Negativně, stupidní a rasistické	Ano, svým blízkým před rasismem
KP2	Negativní, epidemie	Žádný, nesetkal/a se s nimi	Ano, s přísnou kontrolou	Neutrálně, dvojí pohled – rasismus, vlastenectví	Nepomáhá, neměl možnost
KP3	Neutrální, pochopení migrace	Žádný, nesetkal/a se s nimi	Ano, ale regulované	Negativně, strach a neinformovanost	Nepomáhá
KP4	Pozitivní, muslimové se musí přizpůsobit	Žádný, nesetkal/a se s nimi	Ne, kriminalita	Nezájem	Nepomáhá
KP5	Negativní, neetické chování muslimů	Žádný, nesetkal/a se s nimi	Ne, špatné zkušenosti v jiných zemích	Neutrálně, nedokážu odpovědět,	Ano, ale pouze Vietnamským

Zdroj: Vlastní zdroj

Tabulka číslo 4 uvádí, že postoj k současné uprchlické krizi je u KP převážně negativní. Každý z KP na tuto problematiku nahlíží rozdílně. Dále je zde také uvedeno, že KP nemají s muslimy žádný vztah, jelikož se s nimi nikdy nesetkali, proto jim také

nemohou nijak pomáhat. Pro přijímání uprchlíků na území ČR je nadpoloviční většina dotazovaných. A vnímání protimuslimských a protiimigračních skupin je spíše negativní či neutrální.

Tabulka 5: Trs - Češi a problematika migrace

	Jaký je podle Vás vztah Čechů a migrantů?	Mají podle Vás Češi předsudky k migrantům? V jaké oblasti?	Co by podle Vás mohlo do budoucna zlepšit vztah migrantů k Čechům?
KP1	Negativní, Češi jsou zaujatí	Ano, z důvodu neinformovanosti o problematice	Zlepšení chování migrantů
KP2	Rozdílný, dělení do skupin od příznivců po odpůrce	Ano, nekultivované chování	Nezná odpověď
KP3	Negativní, nepřátelství Čechů vůči migrantům	Ano, zvýšení kriminality a poptávky po práci	Objektivita médií, informovanost o problematice
KP4	Negativní	Ne, ale mají strach z terorismu a kriminality	Nikdy o tom nepřemýšlel
KP5	Negativní k muslimům, kladný k Vietnamcům	Ano velké, z důvodu historických událostí	Začlenění na pracovní trh

Zdroj: Vlastní zdroj

Tabulka číslo 5 udává, že vztah Čechů k migrantům je převážně negativní a mají vůči nim předsudky a to především v oblasti bezpečnosti a nespolečenského chování. V otázce o zlepšení vztahů migrantů a Čechů se odpovědi rozcházejí.

3.3 Zhodnocení cílů a výzkumné otázky

Před samotným zhodnocením výsledků je dobré se komplexněji podívat na odpovědi komunikačních partnerů. Ty ukázaly, že vietnamská komunita má přehled o uprchlické

krizi, negativně vnímá postoj Čechů, ale zároveň jí vadí chování muslimských skupin. Na druhou stranu Vietnamci nemají problém začlenit se na český pracovní trh a dokázali se přizpůsobit.

Co se týče samotného cíle práce, kterým byl popis a charakteristika vnímání stavu (i)migrace, jejich sociálních aspektů, a to z pohledu vietnamské komunity žijící v příhraniční oblasti Železnorudsko, tak ten se dá pokládat zpracováním polostrukturovaných rozhovorů za splněný. Tento cíl souvisí i s výzkumnou otázkou: „Jak se dívá vietnamská komunita na problematiku migrace osob z islámského světa do Evropy?“

Komunikační partneři vnímají současnou migrační krizi jako negativní. Samotnou imigraci vnímal dobře pouze jeden z dotazovaných. Jeden ji považoval za normální jev a jeden ji viděl jako příliš pozvolnou. Pro ostatní byla imigrace špatná a problémy viděli zvláště na straně muslimů. Na druhou stranu by dotazovaní byli pro přijímání migrantů. Tento názor měli konkrétně tři z pěti komunikačních partnerů. Ale i ti, kteří byli pro přijímání uprchlíků, zdůrazňovali, že by k němu mělo docházet s velkou ostrahou a přijímat by se mělo pouze jejich určité množství a za určitých podmínek. Když by měli přijímat migranty, tak pouze regulovaně. Žádný z dotazovaných tedy nebyl pro přijímání všech migrantů, ale většina nebyla obecně proti přijímání migrantů. Jak ukázal výzkum, tak Vietnamci vnímají vztah Čechů k migrantům jako velmi negativní, daný i tím, že Češi mají hodně předsudků spojených s migranty. Na těchto odpovědích se shodli čtyři z pěti dotazovaných. Čechům bylo vytýkáno to, že se neumějí dívat na svět jinýma očima a dají se ovlivnit negativními názory. Výzkum také ukázal, dva z pěti dotazovaných Vietnamců, měli negativní názor na existenci protimuslimských a protimigračních skupin. Zmiňovali, že se jedná o rasismus a programy postavené na šíření strachu a nenávisti. Ti, co na tuto otázku odpovídali neutrálně, uváděli, že se jedná na jednu stranu o rasismus, ale na druhou stranu i o vlastenectví a že nebýt těchto skupin, nebyli by v ČR již žádní „původní“ Češi. Jeden z dotazovaných odpověděl, že tomu raději nevěnuje pozornost.

4 DISKUZE

V této části jsou zhodnoceny výsledky výzkumu a jsou pokládány otázky do diskuze, které mohly přinést důležité zamyšlení nad tímto tématem.

Na výzkumnou otázku: „Jak se dívá vietnamská komunita na problematiku migrace osob z islámského světa do Evropy?“ se dá zodpovědět díky výzkumu následovně. Vietnamská komunita vnímá velmi negativně současnou migrační krizi. Důvodem ale není samotná migrace, ale to, že se jedná o migraci muslimů. Vietnamská komunita vnímá migraci právě této skupiny negativně.

Důvodem může být i to, že muslimové mají rozdílné smýšlení ohledně cílové země. Výzkum totiž ukázal, že Vietnamci preferují země, kde jsou nízké náklady na život před zeměmi, ve kterých je vysoká životní úroveň, ale zároveň jsou životní náklady výrazně vyšší. Zde je vidět značný rozdíl oproti migraci muslimů, kteří dávají přednost zemím s vysokými sociálními dávkami a vysokým standardem. Druhý závěr ale také ukázal, že na migraci má vliv i to, kde žije široká komunita dané skupiny. To lze potvrdit jak u Vietnamců, tak i u muslimů. Migrace tedy souvisí i s vazbami, které mají jedinci v konkrétní zemi. Nejedná se o překvapivý závěr, protože mít v určité zemi někoho, kdo může pomoci, je důležité pro lepší integraci. Zároveň je možné předpokládat, že se jedinci cítí lépe ve své komunitě, se kterou mají společnou kulturu, jazyk a tedy i náboženské vazby.

Jelikož se ukazuje, že žijící komunita v dané zemi má vliv na migrační vlny a dá se předpokládat, že i na následnou integraci, je tedy otázkou, zda by řešením problémů s migranty nemělo být právě větší začleňování již žijících migrantů v dané zemi, kteří podle předpokladu následně ovlivňují i chování nově příchozích (Dohnalová, 2012). Dále autorka definuje, že problémy s migračními vlnami, a tedy se směřováním konkrétně muslimů do několika málo evropských zemí, by podle výše uvedeného mohly vyřešit navrhované kvóty, kdy by nedocházelo k přesouvání problémů do všech evropských zemí, ale právě k rozmělnění problémů, které by státy byly schopny vyřešit v rámci své země. Pokud se totiž bude vycházet z předpokladu, že velké množství migrantů na daném území má horší šanci na integraci než stejné množství migrantů

rozdělených do mnoha zemí, tak by měly být právě kvóty tím, co by měli evropští politici upřednostňovat (Dohnalová, 2012).

Další zajímavý závěr z výzkumu se týkal toho, že napřed migrují muži a až potom ženy a děti. To tedy platí jak u Vietnamců, tak i u současných migrantů. Důvodů proč se tomu tak děje může být několik. Jeden z hlavních důvodů zřejmě je, že je pro rodinu finančně nákladné zaplatit stěhování do jiné země pro všechny členy rodiny. Dalším důvodem je, že muž napřed v cílové zemi vytvoří podmínky k tomu, aby se jeho rodina mohla odstěhovat za ním. Dá se tedy říci, že migraci značně ovlivňuje začlenění prvního příchozího z dané rodiny a s přílivem migrantů musí politika státu předpokládat, že se k nim přidají i jejich rodiny.

Jak ukázal průzkum a potvrzuje obecné mínění o Vietnamcích, jedná se o národnost, která nemá v České republice problém začlenit se na českém pracovním trhu. Vietnamci patří mezi národy, které jsou velmi pracovně aktivní, jsou zvyklí pracovat výrazně více než Češi a jsou podnikaví. To, že nejsou závislí na sociálních dávkách a jsou ekonomickým přínosem na českém trhu je zřejmě důvod, proč Češi nemají obecně s touto národností problém. Kromě aktivity na pracovním trhu, dávají Vietnamci i důraz na vzdělání, čímž opět potvrzují jejich samostatnost a snahu být co nejvíce soběstační. V tomto ohledu jsou Vietnamci specifickou skupinou migrantů. Nabízí se proto otázka, zda problémy s muslimskými migranty nejsou spojeny právě s tím, že nejsou obecně považováni za pracovitě národy a obyvatelé v nich vidí akorát příjemce sociálních dávek. Zde by mohl být nalezen hlavní důvod problémů s muslimskými migranty, respektive s jejich vnímáním českými občany.

Další série odpovědí na otázky ukázala, že si Vietnamci myslí, že je současná uprchlická krize velmi chaotická a není zřejmé, co ji plně zapříčinilo. Vnímají neschopnost politiků problém řešit, ale také informace, které mají často za cíl dezorientovat lidi. Tady se práce dostala ke kritice politické reprezentace. Současná uprchlická krize by se dala nazvat krizí špatných politických rozhodnutí, ať již před jejím vypuknutím nebo během ní (Uherek et al, 2016). Současná krize je vnímána pouze několik posledních let, ale jedná se o dlouhodobý problém, který začal již v 70. letech, kdy se do Francie začali stěhovat přistěhovalci z kolonií (Uherek et al, 2016). Již špatná politika v sedmdesátých letech, vytváření komunit, které se nedokázaly integrovat a tím pádem negativní zkušenosti obyvatel „zasažených“ zemí mají vliv současnou migrační

krizi (Uherek et al, 2016).. Hlavní otázkou do diskuze ale je: „Jak by se měla migrační krize řešit ve zdrojové zemi?“. Cestou by mohla být větší snaha o urovnání konfliktů a vyšší míra humanitární pomoci.

Problémy podle Vietnamců ale způsobují i další skutečnosti, jako jsou nejednotné názory politiků na řešení migrační krize. To má za následek zvyšování popularity radikálních politických stran a hnutí, ale také rozdělování společnosti, které neprospívá Evropě jako celku. Politické zájmy několika politických stran výrazným způsobem ovlivňují řešení migrační krize.

Další otázky do diskuse se budou týkat muslimských migrantů. Výsledky výzkumu ukázaly, že Vietnamci vnímají jako hlavní problém současné migrační krize, že jde právě o muslimy. Dá se předpokládat, že pokud by se jednalo o jiné migranty, migrační krize by podle Vietnamců nebyla takovým problémem. Je tedy opravdu problém s muslimy nebo spíše s tím, že lidé nemají s muslimskou komunitou tolik zkušeností a ve společnosti se šíří řada lží a polopravd? Jeden z názorů dotazovaného právě byl, že problémem je malé množství informací o muslimské krizi. Problém s tím, že se jedná v migrační krizi o muslimy, potvrzuje i několik výzkumů mezi českými občany, na druhou stranu je problém také s množstvím uprchlíků, například podle výzkumu STEM (2016) by 51 % občanů ČR nevnímalo za vážný problém, kdyby se do jejich obce přistěhovali dvě až tři rodiny uprchlíků.

Obecně je v této oblasti problém s dezinformováním veřejnosti a potvrzuje to i mnoho autorů odborné literatury. Například Kuras et al. (2015) se domnívají, že názor lidí na islám je zcela zásadním způsobem ovlivněn tím, co říkají média, která často zjednodušují, zevšeobecňují a referují o extrémních projevech.

Zároveň se ve výzkumu ukázalo, že Vietnamci vnímají minimální dopad krize na Českou republiku. Zde se nabízí otázka, proč právě země, která má s migranty tak malé zkušenosti a tak málo migrantů do ní směřuje, je tak aktivní v protiimigrační politice? Odpovědí by právě mohly být malé zkušenosti s muslimy, a tedy i strach z neznámého.

Další otázky vhodné do diskuse vyplývají z toho, zda vietnamská komunita pomáhá i migrantům mimo svoji komunitu. Ukázalo se, že Vietnamci pomáhají pouze své komunitě. Důvodem ale může být to, že zatím neměli moc příležitostí pomáhat jinak. Otázky tedy souvisejí s tím, zda je přirozené pomáhat v dané komunitě, zatímco pomoc

mimo komunitu již tolik přirozená není? A je jednodušší pomáhat, pokud se nás problém přímo dotýká, než pokud je problém vzdálený? Je současná pomoc migrantům dostatečná? Mohla by větší pomoc migrantům zlepšit migrační krizi?

Otázky do diskuse by se daly položit i z pohledu vztahu Čechů a Vietnamců k migrantům, zatímco u Vietnamců převládá neutrální vztah k muslimům a migrantům obecně, tak u Čechů vnímají Vietnamci velmi silný negativní vztah k migrantům. Proč tomu tak je, že každá ze skupin má jiný názor na migraci? Je názor Vietnamců odlišný proto, že jsou sami svým způsobem migranty a dovedou se lépe vcítit do potřeb současných uprchlíků? Nebo je důvodem právě to, že se jedná o muslimské migranty?

Zajímavý byl i názor na to, že v České republice existují tři různé přístupy lidí na migrační krizi. Je tomu opravdu tak, že Češi vnímají migrační krizi ze tří úhlů? První skupinou jsou v tomto případě ti, kteří jsou velcí odpůrci migrační krize, druhou skupinu tvoří „sluníčkáři“, kteří nevnímají migrační krizi negativně a snaží se najít cesty k integraci migrantů a třetí skupinu tvoří ti, kteří vůbec migrační krizi nevnímají, nemají na ni vyhraněný názor, berou ji jako krizi politickou a neřeší ji.

Další skupina otázek se soustředila na to, proč jsou názory Čechů na migrační krizi tak negativní. To je i jedna z otázek do diskuse. Jak již bylo zmíněno, důvodem může být to, že nemají s muslimy zkušenosti a že se právě jedná o muslimy. Je tedy negativní názor Čechů na migrační krizi spojen s předsudky? Chybí adekvátní informovanost lidí ve společnosti? A je možné zlepšit vnímání Čechů lepší informovaností médií a menší bulvárností témat? Je opravdu největším problémem strach z nárůstu kriminality a snížení bezpečnosti? Jednou z otázek do diskuse by mohla být i otázka analyzující předsudky Čechů k migrantům způsobené historickým vývojem České republiky. Může mít předlistopadový vývoj vliv na současné názory Čechů k migrantům? Může mít vliv to, že naše země byla dlouhou dobu uzavřená a lidé tak mají mnoho předsudků vůči cizincům, protože některá část obyvatel země stále necestuje a nemá větší přehled o jiných kulturách?

Jedna ze závažných otázek by se měla týkat toho, zda vůbec migranty přijímat a pokud ano, tak za jakých podmínek. Otázka tedy je: „Měla by být migrace více regulována?“, tedy měli by se více kontrolovat nově příchozí? A pokud ano, tak jak? Z výzkumu pouze vyplynulo, že uprchlíci by se měli přijímat pouze za přísných podmínek, ale již se žádný z dotazovaných nevyjádřil jak.

Další otázkou je, že pokud je jedním z hlavních důvodů strach o bezpečnost, může regulovaná regulace riziko snížit nebo jsou již teroristické skupiny dávno součástí evropských zemí a zvýšení bezpečnosti nemůže ovlivnit žádná regulace migrace?

Hlavní otázkou, na kterou hledají odpověď i politici napříč celou Evropou, jsou způsoby řešení migrační krize. Vietnamci se v tomto případě domnívají, že na průběh migrační krize mají hlavní vliv politici. Stojí tedy politika za tím, co brání efektivnímu řešení migračních problémů? Mají politici vliv na negativní vnímání občanů k uprchlíkům? A jak problém s migranty řešit? Zde byl jeden z návrhů z výzkumu ten, že by mohly pomoci projekty typu Hate Free. Tím by bylo řečeno ale vesměs to, že migrační krize je způsobena především nenávistí a předsudky lidí vůči migrantům a pokud by se tyto předsudky vyvrátily a nenávist eliminovala, zároveň by došlo k vyřešení migrační krize. Dá se proto říci, že největším problémem v migrační krizi jsou postoje a chování obyvatel Evropy?

Nakonec by se debata měla stočit směrem k protimigračním a protimuslimským skupinám. Mezi vietnamskými komunikačními partnery se objevily dva zajímavé názory, první spočíval v tom, že jsou tyto skupiny znakem rasismu a druhý v tom, že se jedná o znak vlastenectví. Můžeme na základě toho říci, že skupiny, které podněcují nenávist vůči migrantům, to dělají z vlasteneckých důvodů? Nejedná se spíše o znak rasismu, který celý problém ještě zhoršuje? A neměl by stát zasáhnout ve chvíli, kdy tyto skupiny šíří nepravdy a podněcují nenávist?

Z kvalitativního výzkumu tedy vzešlo mnoho zajímavých otázek. Byl ukázán pohled Vietnamců na současnou krizi, ale i na to, jak vnímají Čechy a jejich přístup k migrantům. Toto téma je značně obsáhlé a dá se uchopit z mnoha úhlů, ale zajímavý byl pohled samotných cizinců na problémy s migranty.

Hypotéz se dá z výzkumu vyvodit několik. Hlavní hypotéza by se ale týkala toho, že hlavní problémy nejsou způsobeny samotnou migrací, ale tím, že se jedná o migraci muslimů. Další hypotéza je, že Češi mají minimum informací o muslimech. Tato hypotéza by se dala velmi dobře potvrdit nebo vyvrátit kvantitativním dotazníkovým šetřením. Další hypotéza by zněla: „Češi se nechají ovlivnit protimuslimskými skupinami.“

Výzkum tedy jinými slovy ukázal, že je hlavní problém v migraci muslimů a ne v migraci samotné.

5 ZÁVĚR

Tato práce se zabývala vnímáním migrace očima Vietnamců. Za migranty se považují lidé, kteří přicházejí z jedné země do druhé. K tomuto jevu dochází po staletí, a to z mnoha příčin. Motivy se ale dají shrnout do tří skupin, na nucenou migraci, uprchlickou migraci a ekonomickou migraci, zvláště běžné je v současnosti stěhování za prací. Faktory migrace se dají rozšířit na ekonomické, sociální, psychologické, politické a ostatní. Pro cílovou zemi představují migranti pozitiva, ale i negativa. Za pozitiva se pokládá příliv pracovníků, vliv na nárůst agregátní poptávky, příliv nových znalostí apod. Negativními dopady jsou skrytá diskriminace cizinců na pracovním trhu, sociální neklid a nespokojenost, snížení požadavků zaměstnavatelů na kvalifikaci pracovníků, negativní společenské jevy apod. V posledních letech čelí svět migrační krizi a čelí tak migrantům ze Sýrie a mnoha afrických zemí.

Ve společnosti panuje mnoho názorů k postojům vůči migrantům a společnost se vesměs rozdělila na dva tábory, na ty co jsou proti migrantům a na ty, kteří se jich zastávají. Průzkumů na téma migrace je několik, ale tato práce se vydala směrem zkoumání názorů na migrační krizi Vietnamci, kteří jsou sami cizinci v naší zemi. Práce zkoumala to, jak se staví vietnamská menšina k dnešní migrační krizi. Záměrně byla pro výzkum vybrána taková skupina komunikační partnerů, která zde již mnoho let žije, a u které se předpokládá dobrá integrace.

V práci bylo zjištěno mnoho zajímavých poznatků. Ty byly zjišťovány formou kvalitativního výzkumu, kdy výzkumný vzorek byl vybrán záměrným výběrem a kdy byla ve výzkumu použita metoda vytváření trsů, které pomohly splnit cíl práce. Cílem práce byl popis a charakteristika vnímání stavu (i)migrace, jejich sociálních aspektů, a to z pohledu vietnamské komunity žijící v příhraniční oblasti Železnorudsko. Cíl byl splněn. Ke splnění cíle došlo při vyhodnocování kvalitativního výzkumu, který obsahoval 15 otevřených otázek. Výzkumnou skupinu tvořila vietnamská komunita z okolí Železnorudska.

Bylo zjištěno, že se odlišuje vnímání Vietnamců a muslimů při výběru cílové země. Zatímco pro Vietnamce představují první volbu země, kde jsou nízké náklady na život,

tak pro muslimy jsou to země s vysokým standardem a štědrým sociálním systémem. Tedy Vietnamci primárně počítají s tím, že budou v cílové zemi ekonomicky samostatní, zatímco u muslimů je to naopak, alespoň pokud je vzato v potaz všeobecné mínění o muslimech. Díky tomu neměli Vietnamci problémy se začleněním na český pracovní trh a mohli využívat i výhody českého systému vzdělávání. Také bylo zjištěno, že migrační vlny směřují do zemí, kde má již skupina vytvořenou určitou komunitu. Vazby na komunitu v cílové zemi jsou důležitým předpokladem migrace a usnadňují celkovou integraci.

Odpovězeno bylo také na výzkumnou otázku „Jak se dívá vietnamská komunita na problematiku migrace osob z islámského světa do Evropy?“

Postoj Vietnamců k uprchlické krizi byl zjištěn jako negativní, případně neutrální s celou řadou výhrad. Postoj byl ovlivňován neschopností řešit problémy ve zdrojové zemi a jednáním politiků. Problémy byly vnímány spíše v politické rovině, než v samotném rozhodnutí rodin migrovat. Protože migrace je pro Vietnamce přirozeným jevem. Také se ale dotazovaní přikláněli k tomu, že problémy s integrací cizinců jsou v současnosti spojené především s faktem, že se jedná o samotné muslimy, které Vietnamci vnímají jako problematickou skupinu, a to i přesto, že se většina z dotazovaných se žádným muslimem nesetkala, a proto také neměli možnost jim jakkoliv pomoci.

Negativně vnímají Vietnamci především vztah samotných Čechů k migrantům. Vztah Čechů k migrantům rozdělil jeden z dotazovaných do tří skupin: “sluníčkáři“ (neziskovky), “normální“ lidi (kterým je migrační krize jedno) a “haters“ (vlastenci). Někteří z Vietnamců vnímali odpůrce migrace jako vlastence a někteří jako rasisty. Jeden z komunikačních partnerů uvedl to, že nevidí problémy s postojem Čechů k Vietnamcům, ale pouze k muslimům. Do velké míry za to mohou podle výzkumu předsudky, které Češi vůči muslimům mají. Nečekaně ale Vietnamci nevidí řešení ve změně postojů Čechů, ale ve změně přístupu samotných migrantů.

Jestliže by se Vietnamci měli rozhodnout o tom, zda přijímat migranty nebo ne, většina by byla pro jejich přijímání, ale pouze formou regulované migrace. Na tom, co by se mělo v oblasti migrace změnit, se ale dotazovaní neshodli. Změny by se měly odehrát v mnoha oblastech: náhledu lidí na svět, v přístupu politiků, v pokračování

projektů hate free, ve změně postoje samotných migrantů. Protimuslimské a protimigrační skupiny většina dotazovaných Vietnamců odmítla.

Výzkum tedy ukázal řadu zajímavých skutečností, od rozdílů vnímání ideální cílové země, až po negativní vnímání postoje Čechů k migraci. V mnoha ohledech se názory Vietnamců nelišily od názorů Čechů, které jsou pravidelně slyšány v médiích. Výzkum přinesl řadu otázek k zamyšlení: „Jak řešit migrační krizi ve zdrojové zemi?“, „Mají Češi problém s muslimy hlavně proto, že mají vůči nim řadu předsudků?“, „Mohla by větší pomoc migrantům zlepšit migrační krizi?“, „Chybí adekvátní informovanost lidí ve společnosti?“, „Měla by být migrace více regulována?“, „Stojí politika za tím, co brání efektivnímu řešení migračních problémů?“, „Mají politici vliv na negativní vnímání občanů k uprchlíkům?“, „Neměl by stát adekvátně zasáhnout ve chvíli, kdy určité skupiny šíří nepravdy a podněcují k nenávisti?“ a mnoho dalších.

Odlišnosti vnímání migrační krize Vietnamci a Čechy jsou tedy minimální, ale Vietnamci se dovedou lépe vcítit do postoje migrantů a neodsuzují jejich samotné rozhodnutí migrovat, zároveň by byli pro přijímání uprchlíků. Zde je hlavní rozdíl oproti vnímání Čechů, přesto by si toto srovnání zasloužilo samostatný výzkum. Přínosem práce by mohla být především otázka k zamyšlení, která by zkoumala proč je takový problém s přijímáním právě muslimů, když k ostatním migrantům takové negativní postoje vnímány nejsou. Je to opravdu tím, že muslimové znamenají nárůst kriminality a snížení bezpečnosti nebo jsou oním důvodem informační dezorientace obyvatelstva, strachu z neznámého a manipulace řady politických a jiných skupin?

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BADE, K. J. et al. 2011. *The Encyclopedia of Migration and Minorities in Europe: from the 17th century to the present*. Cambridge: Cambridge University Press. 768 s. ISBN 978-0-521-89586-6.
- [2] BAŠTECKÁ, B. 2013. *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: Grada Publishing. 317 s. ISBN 978-80-247-4195-6.
- [3] BEJČEK, J. M. 2016. *Úvod do práce s rodinami migrantů s udělenou mezinárodní ochranou: právní aspekty uprchlictví, specifika sociální práce s rodinami uprchlíků, integrace a vzdělávání dětí a žáků z uprchlických rodin*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2016. 188 s. ISBN 978-80-7452-123-2.
- [4] BUREŠ, J. 2008. *Main characteristic and development trends of migration in the Arab world*. Prague: Institute of International Relations. 176 s. ISBN 978-80-86506-71-5.
- [5] Cebula, R. 2014 *The determinant of Human Migration*, Jacksonville University, Paper No.58401, 148 s. Dostupné z: https://mpr.aub.unimuenchen.de/58401/1/MPRA_paper_58401.pdf
- [6] CIHELKOVÁ, E. et al. 2012. *Aktuální otázky světové ekonomiky: proměny a governance*. Praha: Professional Publishing. 247 s. ISBN 978-80-7431-104-8.
- [7] Claire L. Adida and David D. Laitin and Marie-Anne Valfort. 2015. "How do Muslims qua Muslims integrate in the US?", *Economics Bulletin*, Volume 35, Issue 4, pages 2750-2767. Dostupné z: <https://ideas.repec.org/a/ebl/ecbull/eb-14-00784.html>
- [8] DOHNALOVÁ, E. 2012. *Úvod do sociální práce s migranty: problematika migrace a integrace v ES/EU a České republice*. Olomouc: Caritas – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012. 124 s. ISBN 978-80-87623-02-2.
- [9] DRBOHLAV, D. et al. 2008. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů. Česko v evropském kontextu*. Praha: Karolinum. 311 s. ISBN 978-80-246-1552-3.

- [10] DRBOHLAV, D. et al. 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha: Sociologické nakladatelství. 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.
- [11] Epstein, Gil S. Gang, I. 2010. *Migration and Culture*. Bonn, Bar-Ilan University, IZA, Discussion Paper No. 5123. s. 28. Dostupné z: <https://ideas.repec.org/p/iza/izadps/dp5123.html>
- [12] HENDL, J., 2008. *Kvalitativní výzkum*. 2. Vyd. Praha: Portál. 407 s. ISBN 97880-7367-485-4.
- [13] HORÁKOVÁ, M. 2003. *Mezinárodní migrace a migrace cizí pracovní síly*. Praha: VÚPSV. ISBN 80-239-2927-5.
- [14] KACZOR, P. 2013. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Praha: Oeconomica. 242 s. ISBN 978-80-245-1930-2.
- [15] KURAS, B. et al. 2015. *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí*. Praha: Institut Václava Klause. 104 s. ISBN 978-80-8780-681-4.
- [16] KING, R. 2008. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta. 192 s. ISBN 978-80-204-1706-0.
- [17] KOLLÁR, M., MESEŽNIKOV, G., BÚTORA, M. 2011. *Slovensko 2010: správa o stave spoločnosti a demokracie a o trendoch na rok 2011*. Bratislava: Inštitút pre verejnú otázku. 438 s. ISBN 978-80-89345-32-8.
- [18] KOTVANOVÁ, A., SZÉP, A. 2002. *Migration and the Roma: historical, social and political aspects*. Bratislava: Slovak Institute for International Studies. 105 s. ISBN 80-89106-04-8.
- [19] KUNEŠOVÁ, H. et al. 2014. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck. 386 s. ISBN 978-80-7400-502-2.
- [20] KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. et al. 2006. *Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck. 319 s. ISBN 80-7179-455-4.
- [21] LIĐÁK, J. 2010. *Mezinárodní migrace a Evropa*. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky. 149 s. ISBN 978-80-86879-24-6.

- [22] MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. 2010. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. 351 s. ISBN 978-80-7367-818-0.
- [23] PALÁT, M. 2013. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing. 92 s. ISBN 978-80-7418-161-0.
- [24] PALÁT, M. 2014. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing. 71 s. ISBN 978-80-7418-228-0.
- [25] POPOVOVÁ, M. 2011. *Mezinárodní migrace a globální governance*. Praha: Oeconomica. 20 s. ISBN 978-80-245-1809-1.
- [26] SCHEU, H., C., ASLAN, E. 2011. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium. 322 s. ISBN 978-80-87284-07-0.
- [27] STEM. Názory veřejnosti na případné usídlení rodin uprchlíků v jejich obci či městě, 2016. [online], STEM. [cit. 2017-04-27]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/nazory-verejnosti-na-pripadne-usidleni-rodin-uprchliku-v-jejich-obci-ci-meste/>
- [28] SZALÓ, C. 2007. *Transnacionální migrace: proměny identit, hranic a vědění o nich*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 175 s. ISBN 978-80-7325-136-9.
- [29] ŠAŠEK, M. 2013. *Migrace obyvatelstva v České republice a regionální rozvoj*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem. ISBN 978-80-7414-656-5.
- [30] ŠÍBL, D., ŠAKOVÁ, B. 2002. *Svetová ekonomika: internacionalizácia, integrácia, globalizácia, interdependencia*. Bratislava: Sprint. 418 s. ISBN 80-88848-98-9.
- [31] ŠIŠKOVÁ, T. 2001. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál. 188 s. ISBN 80-7178-648-9.
- [32] THAMER, H.-U. 2014. *Dějiny světa: globální dějiny od počátků do 21. století. 6, Globalizace od roku 1880 do dneška*. Praha: Vyšehrad. 458 s. ISBN 978-80-7429-436-5.

- [33] TROUSIL, M. 2007. Úloha a úskalí sociální práce s imigranty. *Sociální práce*, 2007, č. 2, s. 103-114. ISSN 1213-6204.
- [34] UHEREK, Z., HONUSKOVÁ, V., OŠTÁDALOVÁ, Š., GÜNTER, V. 2016. *Migrace: historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT. 143 s. ISBN 978-80-905942-9-6.
- [35] VAVREČKOVÁ, J. 2006. *Migrace odborníků do zahraničí a potřeba kvalifikovaných pracovních sil*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. 87 s. ISBN 80-87007-00-X.
- [36] VESELÝ, Z. 2010. *Dějiny mezinárodních vztahů*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. 605 s. ISBN 978-80-7380-278-3.
- [37] VÝROSTOVÁ, E. 2010. *Regionálna ekonomika a rozvoj*. Bratislava: Iura Edition. 352 s. ISBN 978-80-8078-361-7.
- [38] WEICHSELBAUER, D. 2016. *Discrimination against Female Migrants Wearing Headscarves*. University of Linz, Discussion Paper No. 10217. 27 s. Dostupné z: <https://ideas.repec.org/a/sae/envira/v45y2013i4p872-891.html>
- [39] ZAICEVA, Anzelika, Zimmermann, Klaus, F., 2014. *Migration and the Demographic Shift*. Bonn, IZA Discussion Paper. No. 8743. 71 s. Dostupné z: <https://ideas.repec.org/p/iza/izadps/dp8743.html>

7 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Charakteristika komunikačních partnerů (KP).....	28
Tabulka 2: Migrace z Vietnamu	28
Tabulka 3: Integrace Vietnamců do ČR	29
Tabulka 4: Vztah Vietnamců k migrantům.....	30
Tabulka 5: Češi a problematika migrace	31